

Solidariteit bestaat

Nederland heeft de grootste coöperaties van de wereld. Maar de kracht zit bij de meer dan 2600 veel kleinere coöperaties. Daar zien de leden hun eigenbelang begrepen.

BERT DE JONG
ILLUSTRATIE JOB VAN DER MOLEN

Het is internationaal het Jaar van de Coöperatie. De populariteit is juist in crisistijd goed verklaarbaar. Opmerkelijk is dat de coöperatieve vorm wordt afgestoft. De samenleving is weer bereid tot participeren. Een coöperatie draagt daaraan bij, solidariteit bestaat.

In de schaalgrootte van de Nederlandse coöperaties schuilt een gevaar. De negen miljoen leden van coöperatie Achmea lijken een grote macht, maar hun invloed is beperkt. Hetzelfde geldt voor de ledenschare van FrieslandCampina en Rabobank. Het kan anders. Leden van kleinschalige coöperaties moeten het eigen belang terugvinden, stelt Rob Adolfsen, initiatiefnemer van de coöperatieve zorgverzekeraar Anno 2012. Verzekerden participeren erin. Ze zijn zo mede-eigenaar, beslissen mee en ze delen in het rendement. „De menselijke maat moet terug.”

Adolfsen (57) is oud-bestuursvoorzitter van zorgverzekeraar Agis (ook Anoz). Hij kent de sector van haver tot gort. Het kan beter en goedkoper, is zijn overtuiging. Maar om van toezichthouder De Nederlandsche Bank een zorgverzekeraar te mogen starten, zijn tientallen miljoenen euro's nodig. Dat bracht hem op het idee van een coöperatie. Ieder lid legt €850 in, tegen een rente hoger dan van een internetspaarrekening. Na drie jaar is de inleg terug.

Het fundament van de coöperatieve bedrijfsvorm wil Adolfsen terug. „We willen dat iedereen meedoet. De leden moeten niet op afstand staan in een verzekerdenraad. Het gaat erom dat verzekerden zelf hun mening geven en meebeslissen.”

Adolfsen gruwet van de schaalvergroting bij coöperaties, volgens hem vaak „het resultaat van angst bij bestuurders”. Zoveel voordeel is er niet door bereikt, stelt hij. De coöperatieve zorgverzekeraar Anno 2012 kan het verschil maken, is zijn overtuiging. Hij ziet in Friesland een mooi begin voor Anno 2012. „Het zit niet in het scherp inkopen van zorg, want daar heb je massa voor nodig. Het voordeel zit in onze kracht om de zorgconsumptie terug te brengen.”

„Binnen een coöperatieve groep verzekerden kun je wel komen tot efficiënte zorg” meent Adolfsen. „Een verzekerde heeft er belang bij dat gezond gedrag wordt beloond. Bewustwording is daarin ook belangrijk. Met opvoeding, houding, preventie en corrigeren van ongezond leven kun je de kosten omlaag brengen. Dat kunnen wij ook, door de uitvoering voordeliger uit te voeren.”

Terug naar de basis, is ook het idee van oud-bankier Paul van Oyen uit Amsterdam. Teleurgesteld door het winstbejag in het bankwezen en het uit de crisis voortvloeiende zuinige kredietbeleid van banken grijpt hij samen met andere bankiers terug op het gedachtegoed van de boerenleenbanken. Hun oplossing is een coöperatieve kredietunie. Het recept is eenvoudig: de bank ontvangt spaargeld en leent het aan bedrijven.

Het onderscheid bij een kredietunie is dat de ene hand de andere wast. „De spaarders worden verplicht tot idealisme”, licht de 68-jarige Van Oyen toe. „Ze zijn een klankbord. Een spaarder is tegelijk coach voor de leners.” Een gepensioneerde bakker belegt zijn geld en met dit geld wordt een startende bakker weer geholpen. De spaarder is adviseur, waarmee hij het belang van de ondernemers dient, maar tegelijk

Uit idealisme is de spaarder ook een coach voor de lener

zicht houdt op het risico van de lening. Belangrijk is volgens Van Oyen het zo succesvolle principe van de boerenleenbanken: „Kredietgevers en kredietnemers kennen, begrijpen en steunen elkaar.”

In de Verenigde Staten en Ierland zijn kredietunies heel gewoon. In Nederland zijn er dit jaar twee gestart. Een voor bakkers en een voor garagebedrijven. Van Oyen hoopt op een vervolg. In Friesland, immers de provincie waar coöperaties succesvol zijn, denkt hij dat het kan. Het zou volgens hem een impuls zijn voor het op dit moment geplaagde midden- en kleinbedrijf, de ruggengraat van de Nederlandse economie.

Van Oyen constateert dat kleine ondernemers nu vaak 'nee' te horen krijgen. Banken zijn veel minder happig, ze willen risico's mijden, daartoe ook gedwongen door veel strengere eisen en voorschriften. Van Oyen wordt gedreven door idealisme, ook al valt hem „een hoge mate van trekken en sleuren” ten deel.

Friesland is succesvol met coöperaties. Hier liggen de wortels van zuivelconcern FrieslandCampina en verzekeraar Achmea, die tot de grootste coöperaties ter wereld horen. In naam zijn het coöperaties waar de leden het voor het zeggen hebben. Maar eerlijk is eerlijk, ze zijn

zó groot geworden dat hun stem verloren gaat in de massa.

Het succes in Friesland strekt tot voorbeeld. Sinds in 1886 in Wergea de eerste zuivelcoöperatie werd opgericht, hebben boeren ingezet op deze bedrijfsvorm en daarvan geprofiteerd. Zo zijn de Nederlandse coöperaties nu goed voor een jaaromzet van zo'n €11 miljard. Het is maar liefst bijna een vijfde van alles wat de Nederlandse economie presteert.

Ambitieuze is de strategie van de ICA, de wereldkoepel voor coöperaties. Deze wil dat in het jaar 2020 de coöperatie het snelst groeiende bedrijfsmodel is. Dat klinkt veelbelovend. Het vereist inspiratie voor nieuw denken. En het allerbelangrijkste: moed om te komen met nieuwe initiatieven waar mensen ook daadwerkelijk een belang zien.

LC-debat

'Solidariteit bestaat' is het thema van een LC-debat over een nieuwe toekomst voor coöperaties. FrieslandCampina, Achmea en Rabobank zijn grote en machtige voorbeelden. Maar er zijn zoveel kleinere en nieuwe initiatieven om het eigen belang te dienen. Friesland heeft er al ruim 150. De Leeuwarder Courant nodigt betrokkenen en belangstellenden uit om op woensdag 12 december 2012 mee te praten in het hoofdkantoor van de LC in Leeuwarden, Sixmastraat 15. De deur is open vanaf 19.30 uur, het debat begint om 20.00 uur. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij het secretariaat van deze krant: via email: debat@lc.nl of telefonisch: 058-2845655.

Nieuwe coöperaties bieden andere kijk op zorg en bankieren